

její *Slovotvornou motiváciu v jazykovom vývine dieťaťa* (r. 2018) nebo její kapitolu Slovtvorné znalosti v kolektívnej monografii *Implicitné jazykové znalosti dieťaťa* (r. 2020), ktorá si všímá prekonceptů jako předpokladu úspěšné výuky. Neodpustím si připomenout knihu, která má poslání praktické, kolektivní *Encyklopédiu slovenského jazyka pre deti* (r. 2019). O takové sníval v 70. letech 20. století Jaroslav Jelinek, doufaje, že k ní podníti nás, své mladší spolupracovníky, ale nepodařilo se mu to, co se podařilo L'udmile Liptákové.

Nebudu vyjmenovávat její starší práce, o nich jsem psala už před deseti lety. Z nich však přece jen připomenou dvě: monografii *Okazionalizmy v hovorenej slovenčine* pro množství sebraného živého jazykového materiálu, utříděného a analyzovaného z hlediště komunikačně-pragmatického a sémanticko-strukturního, jímž prokázala svůj nejen didaktický, ale i lingvistický potenciál. A pak vysokoškolskou příručku, zcela odlišného charakteru, ale mimořádně zdařilou, *Integrovanou didaktiku slovenského jazyka a literatúry pre primárne vzdelávanie*, o tom svědčí i to, že vyšla už ve dvou vydáních (r. 2011 a 2015). Příručky si cením tak, že ji doporučuji našim postgraduálním oboru teorie vzdělávání v bohemistice (lingvodidaktiky); a to nejen studujícím problematiky 1. stupně, ale všech stupňů, protože svým obsahem i metodou zpracování je užitečná pro všechny.

L'udmilk, přeji Vám do dalších let zdraví a spokojenou mysl, aby se Vám dařilo plnit všechna Vaše předsevzetí.

Konference k 250. výročí narození Josefa Jungmanna

Alena M. Černá, ÚJČ AV ČR v Praze

alenacerna@ujc.cas.cz

16. července letošního roku si zvláště odborná veřejnost připomněla, že uběhlo 250 let od narození Josefa Jungmanna (1773–1847). Tomuto výročí byla mimo jiné akce věnována i mezinárodní a mezioborová konference *Josef Jungmann: od jazyka k identitě*, která se uskutečnila ve dnech 19.–21. září 2023 na zámku Lužany u Plzně a v prostorách historické budovy Národního muzea v Praze (<https://www.jungmann250.cz/>). Organizace této konference se ujalo několik významných vědeckých a kulturních institucí: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, Národní muzeum, Matice česká a čtyři ústavy Akademie věd České republiky – Ústav pro jazyk český, Ústav pro českou literaturu, Slovanský ústav a Historický ústav. Podporu konference získala také od Nadání Josefa, Marie a Zdeňky Hlávkových a Jungmannovy rodné obce Hudlice a záštitu nad ní převzalo vedení Senátu Parlamentu ČR, Univerzity Karlovy a Akademie věd ČR.

Cílem konferenčního setkání vědců zastupujících různé obory, které se životem a dílem Josefa Jungmanna zabývají, byla snaha nově zhodnotit jeho úlohu při

formování moderního českého národa, zrevidovat dosavadní poznatky i názory, prezentovat nově získané informace a nastolit dosud nevyřešené otázky. Pokusili se o to nejen domácí vědci včetně středoškolských pedagogů, ale také badatelé z Německa, Rakouska či Japonska; celkem na konferenci zaznělo 32 příspěvků provázených bohatou diskusí.

První konferenční den se odehrál na zámku v Lužanech, v krásném prostředí, které konferenci nabídla Hlávkova nadace. Ještě před oficiálním zahájením účastníci konference vzdali hold Josefu Jungmannovi položením květin u památníku při rodném domku v Hudlicích. V Lužanech po zahajovacích proslovech zástupců organizujících institucí otevřel jednání blok historicky a kulturněhistoricky zaměřených příspěvků. Řečníci **M. Řezník**, **D. Tinková** a **M. Hlavačka** se věnovali roli Josefa Jungmanna a jeho generace v počátcích formování moderního českého národa, a to v kontextu evropských národních hnutí. V uvedených příspěvcích i následných reakcích se opětovně také diskutovala náležitost tradičního označení těchto snah jako *národní obrození*, s poukazem na fakt, že výraz obrození nemístně akcentuje jakýsi návrat k dřívějšímu stavu a dávným pořádkům. Druhý, závěrečný blok lužanských referátů byl již věnován konkrétně Jungmannovi, a to zejména připomínkám a hodnocení jeho osobnosti ve společnosti po jeho úmrtí. O vzniku dvou základních portrétů J. Jungmanna a o jejich následných variantách referoval **L. Sršněň**, o pomnících pak **J. Pokorný**, jenž připomněl mj. i pozapomenutý pomník ve středočeské Olovnici. Zvláště o reflexi jungmannovských výročí v německojazyčném tisku přednášel **L. Futtera**.

Druhý den započal zdravicí zástupce Národního muzea v Praze M. Sekery, který přivítal účastníky na půdě této instituce. Poté následovalo vystoupení doyena českého dějepisce **M. Hrocha**, který zavzpomínal na „život s Jungmannem“ prizmatem svých prací o této osobnosti. Úžeji byly zaměřené příspěvky dalších řečníků – **M. Pokorná** se věnovala působení J. Jungmanna v Českém muzeu a **R. Vlček** sledoval Jungmannovu úlohu v kontextu českého slovanství a panslavismu. Pozornost byla na konferenci věnována i bratru Josefa Jungmanna Antonínovi, jehož názory i tvorbu představila **P. Hanáková**. Jungmannovi–učiteli na gymnáziích v Litoměřicích a v Praze se věnovala **A. Andrllová Fidlerová**, jež kromě Jungmannových pramenů k výuce latiny hovořila také o úloze češtiny jako jazyka Jungmannem v hodinách užívaného. Další referáty druhého i třetího dne konference byly věnovány dvěma hlavním oborům Jungmannova zájmu – české literatuře a českému jazyku. Otázkou polemických názorů v *Historii literatury české* se zabýval **D. Timofejev**, Jungmanna jako skladatele sonetů představil **T. Matějec**, korespondence se stala základem pro příspěvky **L. Saicové-Římalové** a **L. Kusákové** a *Zápisky* zhodnotil **P. Deutschmann**. Badatelský zájem byl věnován také Jungmannově *Slovesnosti*; **P. Šidák** promluvil o žánrové klasifikaci a rétorice popisu se věnovala **S. Fedrová**. Stranou zájmu nezůstaly ani překlady J. Jungmanna – jeho překlad *Slova o pluku Igorově* probral a s překladem V. Hanky srovnal **V. Čermák** a paratextové prvky v Jungmannových překladech představil **K. Abe**. O konceptu dobrého autora podle Jungmanna promluvil **M. Nekula** a Jungmanna jako literárního kritika představil **D. Dobiáš**.

Další řečníci se zaměřili na problematiku češtiny v Jungmannově době: pravopisnými reformami a pozicí Jungmanna v těchto diskusích se zabýval **O. Šefčík**, *Dvojí rozmlouvání o jazyce českém* z kvantitativního a stylometrického hlediska probral **M. Místecký**, **O. Koupil** zachytil Jungmannovo místo mezi českými gramatiky a **H. Chýlová** referovala o Jungmannovi jako umírněném představiteli puristických tendencí. Zřejmě největší pozornost však konferující jazykovědci věnovali *Slovníku česko-německému*. **T. Berger**, **B. Nedvědová** a **S. M. Newerkla** identifikovali některé přispěvatele do tohoto stěžejního díla české lexikografie, totiž J. V. Pohla, J. S. Presla a J. V. Zlobického, přičemž své soudy podložili srovnáním zdrojových prací s výsledným zněním ve slovníku. **M. Homolková** připomněla pozůstalost Z. Tyla, v níž se dochovala kartotéka vysvětlující málo průhledné zkratky pramenů Jungmannova slovníku. *Slovník* posloužil jako materiálová báze také k přípravě příspěvku **S. Spinkové**, která přednášela o tvorbě, rozšíření a dalším osudu deadjektivních adjektiv. Příznačně konferenci uzavřel referát o lexikografovi J. Frantovi Šumavském, který svým způsobem navázal na lexikografickou práci J. Jungmanna; přednesli ho maželé **Frantovi**.

Ačkoliv již z výše uvedeného textu jednoznačně vyplývá, že třídení konference byla naplněna referáty z mnohých oborů, vytvořených různými metodickými přístupy a přinášejícími mnohé nové informace i pohledy na Jungmannovu osobnost i dílo, zdaleka se nedostalo na všechny otázky, kterým by bylo vhodné a potřebné věnovat pozornost. Jungmannovo dílo se ukazuje nejen jako stále studované a přínosné, ale také jako dílo stále podnětné. Nezřídka se naráží na překážku dostupnosti studijního materiálu. Opakovaně na konferenci zazněl povzdech, že není v úplnosti a kvalitě odpovídající současnému bádání přístupna Jungmannova korespondence, která by mohla pomoci zodpovědět mnohé otázky, další však by jistě naopak nastolila...

I když z konference není plánovaný jednotný publikační výstup, zájemci o mnohé z referátů nepřijdou – oborové časopisy se uvolily otisknout příspěvky, které projdou příslušným redakčním řízením, na svých stránkách; již v době psaní této zprávy mají organizátoři konference takový příslib z periodik *Acta Musei Nationalis Pragae*, *Slovo a slovesnost* a *Naše řeč*. Videozáznamy konferenčních vystoupení pak budou v brzké době zveřejněny na internetových stránkách Ústavu pro jazyk český *Vokabulár webový* (<http://vokabular.ujc.cas.cz>).

Tři češtinářské vycházky do světa vína

Ondřej Hník, PdF UJEP v Ústí nad Labem

andrecito@seznam.cz

V čísle 2 roku 2022–2023 časopisu *Český jazyk a literatura* mně zaujal v rubrice jazykové poradny článek I. Svobodové *Je bílé víno skutečně bílé?* Článek byl reakcí, resp. rozšířenou odpovědí na ty dotazy adresované jazykové poradně ÚJČ AV ČR v Praze, které upozorňují na některá (podle pisatelů) nelogická spojení a které kritizují jejich užívání. Kromě spojení *jednou tolik* se článek věnoval také *bílému vínu*.